

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare” Miercurea, „Cassa de păstrare” Săliște, „Chioareana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulțiana”, „Victoria”, „Vlădeasa” și „Zăldneana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—.

DIRECTOR:
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul III.

Sibiu, 13 Iulie 1901.

Nr. 27.

REFLEXIUNI

la

„Problemele Reformei Băncilor”.

Pe teritoriul coroanei S. Stefan cea de 'ntăi Casă de păstrare autonomă a fost înființată de comitatul Pesta la anul 1840. Ea fu plănuită ca instituție umanitară. Acestea i-a urmat până la 1849 alte 32 institute de bani și credit, fondate toate cu intenție de câștig. Sub era absolutistică, după-ce se puseră unele pedeci, numai orașul Triest și Nagy-Körös și-a înființat câte o Casă de păstrare cu caracter comunal. Cu inaugurarea constituției ungurești, instituțiile de bani și credit se înmulțiră ca ciupercile.

Nu toate acestea institute și-au putut ține poziția câștigată. Deși nu se făcură progrese mai mari, în mersul general al operațiilor lor s'au observat oare-cari perturbațiuni. În timpul dela 1869 până la 1887, o parte mare — cam vre-o 32 — a institutelor s'a ruinat, au falimentat fără ca să producă vre-o emoție mai mare.

O panică mai mare s'a putut observa atunci când a falimentat: Banca comercială din Arad, Reuniunea de anticipație și credit din Cservenka, Banca de escompt și comerț slavonă, Banca comercială și industrială din Illok, Banca populară din Békéscsaba, Casele de păstrare din Cluj, Püspökladány, Bánfalva, Chichinda mare, etc. Falimentele aceste au produs o vie discuție, care a avut de rezultat constatarea, că băncile ungurești în starea lor de azi au lipsă de o reformă oare-care. Furtuna s'a liniștit fără să fi adus rezultate practice.

Firul discuției a fost reluat atunci când s'a lansat falimentul băncilor din Arad, Érsekujvár, Siget-Marmației, Neoplanta, Kis-Czel, etc. Nu numai cercurile interesate, ci chiar și opiniunea publică a început a se ocupa cu chestia. Coloanele jurnalelor erau pline de invinuirii aruncate la adresa băncilor. Li-se imputa, că capitalul, care în parte covârșitoare era plasat în ipotecă și escompt cu anuități, e pe deplin

imobil, bonitatea creanțelor e dubie, multe institute sunt conduse de clice cari exploatează totul nu numai în folosul lor, ci și în scopuri politice, și în fine că administrația e lipsită de orice cunoștințe de cauză, iar controlul e pe deplin defectuos. Acuzele sunt concrete și basate. Dacă cercăm cauzele falimentelor vom observa, că ruina băncilor nu e de a se atribui unei crize ci simplaminte unei administrări incorecte și lipsei de cunoștințe economice-financiare.

Pentru sanarea rului s'au propus mai multe îmbunătățiri și proiecte. Toate acestea până acum se află încă numai în un stadiu de discuție, și avem puțină speranță că ele vor fi când-va regulamentate.

Fulgerul ce a isbit în Unguri ni-a înfricoșat și pe noi Români. Sub impresia primei spaimă — cel puțin așa cred eu — s'a ivit ideea de a convoca conferința directorilor de bancă din 1898.

Un pic de sânge mai rece ne trebuie nouă Românilor. Nu trebuie să ne spăriem, căci nu avem cauze. Har D-lui până azi nici o bancă românească nu a ajuns până acolo ca să falimenteze. Cu acestea, nu vreau să zic, că organizațiunea noastră e liberă de ori ce defect, sau neajuns. Avem și noi destule greșeli și rane, ce trebuie îndreptate, sanate. Înainte de ce am fi puerces însă la vindecarea morbului, ar fi trebuit să facem diagnosa lui. Boala noastră, care de altcum e internă, nu e de toate zilele, ea recere o consultare a mai multor doctori practici și iscusiți, cari trebuie convocați la un consiliu, sau vorbind în limbajul nostru la o anchetă. Acest organ ar fi trebuit să prelucre nu numai ordinea de zi, ci trebuia să se ocupe mai de aproape și cu obiectele ce erau de a se supune deliberațiunii. El ar fi putut să-și aleagă din sinul său referenți, cari studiind cauza, puteau prezenta materialul adunat în forma de proiect institutelor convocate la conferință, ca așa acestea să-l poată studia prin organele lor. Lipsa unei atari lucrări prealabile a avut de urmare, că delegații s'au prezentat la conferință fără instrucțiuni, fără de a se fi pregătit în de ajuns. Tot acestei împrejurări — așa cred eu — e de a se atribui și silențiul delegațiunii exmise.

Neajunsurile acestea sunt încâtva reparate prin publicațiunile „Revistei Economice“, cărei trebuie să-i mulțămim, că ne a dat ocaziune de a ne exprima în cauză. Să nu fim inse indiferenți, cei chemați să-și ridice glasul, ca să se facă lumină.

Reflexiunile noastre de-o-camdată se vor invirti în cadrul propus de foaia, care a luat inițiativa.

Fără a vătămă pe cineva și eu recunosc, că o mare parte a directorilor nostri de ași, nu sunt orientați în afaceri de bancă; ba cei mai mulți sunt lipsiți de ori ce cunoștințe economice-financiare. Constatarea aceasta e un adevăr probat prin experiențele de până aici. Ași la noi Românii postul de director de bancă adesea e efluxul natural al unui raport de amicitie, nemotenie, etc. Să vedem ce fac directorii nostri de ași? Bat ușile aceloră, despre cari știu, că în fundul lăzii mai au nesce parale nefructificate; cu oare cari vorbe măgulitoare îi induplecă ca să-i depună la institutul condus de ei. L-i-a succes, — atunci banii primiți îi imprumută, speculând la diferența de interese. Nu li-a succes. — atunci incomodează cu o umilită rugare institutele mai mari ca să le dea reescompt. Cu aceasta, făcându-și destul datorințelor, bagă în bușunar plata, și mulțămim bine meritată a acționarilor. Ferească Dumnezeu să mai ceri ceva dela ei. Acestei împrejurări avem de a-i mulțămim și aceea, că noi în afacerile noastre nu am trecut limitele împrumutului comun (comodatum) și că toată activitatea noastră a rămas încătușată în un șablon mechanic. Situațiunea e insuferibilă. Ceva trebuie făcut, căci operațiunile de bancă cer nu numai șablon și rutină, ci și știință.

Cine se angajează să facă o operațiune de escompt, acela trebuie să cunoască în prima linie legea cambială. Cunoștința acesteia se poate câștiga numai prin studiu. Tot așa stăm și cu celelalte operațiuni. Directorii calificați — la noi Românii — sunt tot atât de rari ca și poeziile. Directorul de bancă non nascitur, sed fit! De unde să-i recrutăm?

Dela școalele noastre comerciale nu putem aștepta puteri conducătoare bune. Elevii școalelor de cadeți sunt buni combatanți, însă slabi comandanți. Aserțiunea poate fi aplicată și la abiturienții școalelor comerciale. În școalele com. tehnica și operațiunile de bancă, apoi jurisprudența, se propun numai fugitiv. Elevii în lipsa unui studiu pregătitor, nu pot pătrunde mai afund studiul economic-financiar, care pretinde pregătiri superioare.

Absolvenții acestei școale ar face mai bine dacă ar înbrățișa cariera de neguțători. Am avé comercianți buni, cari ca persoane independente ar putea contribui mult la înaintarea materială a poporului român. Ei ar fi cel mai bun element din care s'ar putea recruta cu timpul membrii direcțiunilor. Ca să ajungem în posesiunea acestui material, tineretul ar trebui crescut și indemnizat la înbrățișarea carierei amintite.

După părerea mea, dela directorii de bancă am putea cere o calificațiune academică. Cursuri speciale pentru ei încă nu avem. În Germania se proiectează

înființarea unei academii comerciale superioare. Când va fi intrupată ideea încă nu se poate ști.

Ași cel mai bun material din care am putea forma directorii sunt juristii, și în parte chiar și absolvenții politehniceii. Vă rog nu mă invinuiți cu aceea, că tot țiganul își laudă calul! Juristii în urma planului de învățământ universitar, afară de jurisprudența proprie, au ocaziune de a studia și economia politică și financiară. Dar cum să-i atragem la noi? Un bun expedient ar fi crearea unor stipendii pentru aceia cari voiesc a se perfecționa în aceste studii. La început stipendiul ar putea fi înlocuit cu oarecari ajutoare. După absolvire i-am aplica în birou, și ca existența să le fie asigurată le a-și da un salariu ceva mai bun decât au practicanții judecătorești; el ar putea varia între 1000 și 1200 coroane. După un an de praxă, în care timp ar trebui să treacă prin toate resorturile, prelângă susținerea postului și beneficiului, i-ași concedia și, respective pentru complectarea și amplificarea studiilor, i-ași trimite la universități mai renumite, cari au seminare practice de economie politică și de finanțe. Un atare seminar are profesorul A. Wagner în Lipsca, și așa știu și universitatea din Paris.

Fiind-că ascultătorii în seminar nu sunt toată ziua ocupați, li-ași impune, ca în timpul liber să cerceteze și biuroul unei bănci mai mari din loc, pe care vom designa-o noi și pe care am ruga-o ca pe oamenii nostri să-i introducă și în cele practice. O mică controlă nu va strica. Din timp în timp șeful seminarului apoi conducătorul băncii, unde va fi ocupat viitorul nostru director, vor constata pe chitanță progresul făcut. Nevrednicilor le vom detrage ajutorul și li vom scoate din slujbă. După finirea studiului, vor reintra în birou, când apoi li vom și definitiva. În timpul acesta ei s'ar putea bucura de un salariu cam de vre-o 1600 până la 1800 K., care tot la trei ani s'ar putea mări cu 500 K.; maximul plății la un institut mai mic ar putea fi fixat — să zicem — în 2400 K., plus bani de quartir amăsurat locului și împrejurărilor.

Ca recerințele acestea să nu rămână numai un „pium desiderium“, ași propune ca delegațiunea băncilor să hotărască în cea ce privesc calificațiunea directorilor. Aceia cari nu ar respecta conclusele aduse, vor fi eschiși din beneficiile ce va da alianța băncilor. Am putea fi chiar și riguroși în punctul acesta. Cu cei renitenți ar trebui să rupem ori-ce legături.

Ni-se va opune, că institutele noastre mai mici nu vor putea suporta spesele împreunate cu dotarea directorilor. Ceva drept pot să aibă și aceia, cari vor susține aceasta. Pe deplin însă nu le dau drept. Băncile, după însemnătatea și chemarea lor, trebuie să fie întreprinderi cu capitaluri de afaceri mari. O întreprindere, care pelângă un câștig oarecare nu își poate acoperi spesele de regie, ar trebui să-și sisteze activitatea, sau să fusioneze cu alta mai puternică. Dal capo nu sunt pentru înmulțirea ci pentru consolidarea institutelor românesci. Un prea mare număr ne sfășie puterile materiale, produce concurență, care în

cele mai multe casuri e dăunoadă. Cine dubitează în adevărul aserțiunii mele, aceuia îi recomand să urmărească cu atențiune etalonul românesc al depunerilor. Cu cât e mai mică banca, cu atât sunt mai mari interesele ce plătesce după depuneri. În stări normale un etalon de 6—7% nu e rar, mărimea lui e de a se mulțumi licitațiunei ce instituttele aceste mici arangiază întru câștigarea depunerilor. Procedura aceasta este nu numai în detrimentul băncii ei și al aceuia care se imprumută. Răul acesta trebuie stîrpit din rădăcină. Un expedient va fi și cualificațiunea directorilor, cari vor sci să abată în ogașul recerut operațiunea aceasta.

O altă întrebare. Cum să ne ajutăm în prezent? Ne lipsește total scrieri în cea ce privesce operațiunile de bancă. Neajunsul acesta s'ar pute înlătura prin un curs practic. De unde să luăm însă puterile instructoare? Iacă cel mai greu punct. Să cercăm după ele, doar se vor afla. Persoanele practice ar propaga numai șablonul mechanic de până aci. Doi sau trei teoreticani ar ajuta mai mult cauzei. Deși doară nu ar fi la înălțimea chiemării, un serviciu totuși ni-ar face: ni-ar introduce în studiu, care în mod auto-didactic ar pute apoi fi continuat. Ca să nu provocăm susceptibilități, la cercetarea cursului ași obliga numai pe contabili.

Sub durata cursului va trebui propus întreg studiul operațiunilor de bancă dimpreună cu disciplinele cari stau în legătură cu acestea (dreptul cambial, comercial, etc.).

Contabili cari au făcut cursul, apoi revisorii — despre cari vom vorbi într'un capitol deosebit — vor fi chieați a respândi deocamdată cunoscințele între aceia, cari încă nu au avut ocaziunea a și-le însuși. Atunci când vom ajunge în posesiunea acestui material, ne vom trezi și noi din letargia în care ne aflăm, iar transacțiunile noastre vor lua un curs mai sănătos.

Când persoanele noastre conducătoare vor ave cualificațiunea necesară, nu va mai fi lipsă să discutăm afaceri de bancă, pe cari fiecare persoană angajată în serviciul unei bănci trebuie să le cunoască.

Seria publicațiunilor mele — în viitor mă voi ocupa și cu operațiunile de bancă și accesoriile lor — am început-o cu directorii, respective cu persoanele conducătoare, indemnând de proverbul roman: „Ab Iove initium“.

Dr. A. Olteanu.

La chestiunea fondului de pensii — al funcționarilor de bancă.

Referitor la cele ce s'au scris până acum în prețuita D-voastre foaie referitor la înființarea unui fond de pensii pentru funcționarii de bancă, dați-mi voie, Preaonorată Redacțiune, a reflecta următoarele:

1. De o *contopire a fondurilor de pensii existente* ale băncilor românesce cred că nu poate să fie vorbă de loc, căci motive prea evidente eschid a priori această posibilitate.

2. *Crearea din nou* a unui asemenea fond întâmpină foarte mari dificultăți, dacă acel fond va trebui inactivat numai și numai prin concursul material al funcționarilor de bancă interesați la el.

3. Chiar admițând, că instituttele și funcționarii acelor instituttele, cari n'au fond peste tot sau indeajuns pentru a suporta la timp exigentele pensiunilor lichide, ar crea împreună un fond independent de administrațiunea internă a singuraticelor bănci cotisante, nu pot sci înainte mersul evenimentelor viitoare, dar rischez a dubita în un succes absolut, căci:

a) un nou fond de pensii avisat *numai la sine*, fără un timp de carență de minimum 10 ani, nu se poate închipi pe basă solidă; deci cred, că vor fi și funcționari, cari au deja 10 ani de serviciu și cari dar ar trebui să mai aștepte cel puțin încă atata, până să se poată gândi măcar la o minimală pensie.

b) contribuiriile funcționarilor singuratici nu pot fi calculate de cât de tot modest, luând de basă lefile actuale dela instituttele mici provinciale, iar contribuiriile din partea respectivelor bănci, constituind erogate, cari nu mai intră în rezervele băncii, nu vor fi votate în sume tocmai brilante.

4. Un mare număr de bănci mai mici au deja între rezervele lor fonduri mici sub titlul de „fond de pensie“ și de sigur vor continua a le augmenta din profitul curat an de an, iar funcționarii lor sunt deja angajați la acele fonduri în oare care mică proporție. A abandona beneficiile câștigate respectivilor funcționari la aceste mici fonduri, ar fi nerațional. Din contră dacă funcționarul cât și banca s'ar angaja și aici și din colo, probabil s'ar nasce „o valută schioapă“, ca să vorbim în termin de branșe.

După aceste premise, permite-ți să nu Ve lipsească și de concluziunile ce le fac, însă în mod de tot individual. Părerea mea ar fi, ca

a) fiecare bancă, după cum singură, ca întreprindere privată își plătesce muncitorul, singură să se și îngrijească de el la cas de invaliditate sau pentru cazul când ajunge la un număr de ani de serviciu, unde forțele îl părăsesc.

b) Spre scopul acesta banca, care n'are încă fond de pensie, să creeze în marginile puterilor sale o rezervă de asemenea natură, iar cele ce au deja fundamentul pus, să clădească pe acesta până unde se poate.

c) Natural că din aceste mici fonduri unele vor fi mai bine inzestrate, altele mai puțin, iar altele vor lăsa pe funcționar să dorească foarte lung timp buna pensie. De aceea aceste inegalități ar trebui egalitate și aici ar fi de nimerit cuiul în cap, dacă se poate. După mancele mele cunoștințe aceasta s'ar pute ajunge

d) prin asigurarea de rente, dar *numai pentru diferența sumei de pensie, pe care mai ales în cazul de invaliditate prematură, institutul respectiv nu o ar pute presta candidatului de pensionare*. Trebuie să permit, că asigurările de rentă sunt foarte scumpe și până ce un funcționar nu poate conta cu singuranță la venitele fondului de pensii al institutului unde este angajat, va trebui să economizeze singur pentru acel scop.

e) Singur funcționarul respectiv iară va trebui să jertfească prea mult din al său, deci o coaliație ar fi desigur mai cu efect, dacă s'ar pute face în acest sens.

f) Coaliația s'ar pute face așa, că s'ar forma un grup, care s'ar asigura la o societate bine acreditată, și care se ocupă mai ales cu asigurări de rente pentru sumele cari le dorește fiecare în particular, ca

o asigurare de *diferința de curs* ca să vorbim iarăși în jargon de bransă. — Cum și în ce fel și formă ar ave să se organizese acest lucru, este iarăși obiectul unui studiu de specialitate în materia aceasta, care depinde de felul cum va fi deocamdată apreciată aceasta părere în principiu.

Până ce în statul nostru încă nu avem, ca în Austria, o lege specială care obligă pe funcționar și întreprinzător la o asigurare obligatoare a pensiunilor celor dintăiu numiți, nu putem aștepta, ca conducătorii băncilor se treacă — peste cadrul impus prin statute și preste voința adunărilor generale — de-a dreptul la interesele speciale de altcum foarte justificate ale funcționarilor.

În legătură cu cele expuse, voiesc acum să insist într'un mod mai explicit asupra ideii sulate cu privire la asigurarea diferenței de pensie pe calea unei rente viagere.

În casurile cele mai favorabile o persoană de 20 de ani (care etate o putem lua de basă ca începutul serviciului de funcționar definitiv la o bancă) ca să-și asigure 100 K rentă anuală cursivă dela al 50-lea an de etate începând, va trebui până la acest timp să contribuie regulat și neîntrerupt an de an un premiu de circa 16 K, ceea ce corespunde unei capitalisări a cuotelor anuale cu $4\frac{1}{2}\%$ interese dela circa 1020 K după 30 ani. La etatea de 30 ani asigurându-se o rentă lichidă, tot pentru etatea de 50 de ani cuota anuală face deja $33\frac{1}{2}$ K, cari plătite în decurs de 20 de ani neîntrerupt, s'ar capitalisa sub acelaș raport la suma de K 1098. La această sumă ar pute ajunge ori-cine și prin depuneri spre fructificare făcute cu consecuență de fer și s'ar pute asigura de și, ca rentă numai 50%, dar în schimb ar ajunge în timpul menționat în singura posesie a capitalului la care asigurând renta de 100%, natural trebuie să renunțe pentru totdeauna. (În timpul mai nou se lucrează dealtcum în Austria la studiarea astorfel de combinații, unde pe lângă asigurarea de rente să se poată păstra și capitalul în favorul asiguratului. Timpul însă când această combinație fericită se va pune în practică cred că va mai întârzia nițel). Am luat 100 ca rentă, care o putem înmulți după plac. Așa să o înmulțim d. ex. numai cu 8, și vom ave pentru a asigura unei persoane de 25 ani 800 K, de cari să beneficieze anual până la moarte începând dela etatea de 50 ani încolo, de a solvi un premiu anual de 228 K, 25 ani de ar ducă sau capitalisate în total K 10,718 —, care ar aduce dobândă mult peste jumătate din renta de 800 K, adică K 482.31. Din aceste exemple se va vedé, că asigurarea de rentă simplă nu e tocmai atractivă pentru un funcționar cu leafă modestă. Unde mai adăugăm apoi, că urmând moartea înainte de ajungerea etății fixate, cotisațiile vërsate s'au pierdut. O singură combinație mai favorabilă în felul acesta cunosce eu până acum la un institut vienez „Pensions-Verein für Angestellte des Handels und der Industrie“. Acest institut are numai 3 tabele de rentă pentru etățile 55, 60 și 65, dar și cu solvire *in cas de invaliditate*, și aceasta este de mai mare importanță.

Luând primul esemplu de mai înainte, numita instituțiune asigură la etatea de 20 ani la un premiu de circa 17 K, o rentă de 100 K, care devine cursivă complet dela al 55 an începând. Plătind membrul asigurat 3 ani consecutivi, are deja drept în cas de invaliditate la 52%, adică va căpăta 52 K anual cât trăiește, devenind infirm de muncă la etatea de 23 de ani. La 30 de ani dreptul i se urcă deja la $62\frac{1}{2}\%$,

la 40 la 77% ș. a. m. d., în fiecare an cu $1\frac{1}{2}\%$, până la 55 de ani când capătă 100% complet.

Această combinație mi să pare mie mai potrivită, deși și aici pentru ași asigura un funcționar de 25 de ani de exemplu zicem numai 1600 K ca pensie după 30 de ani, va trebui an de an să facă numai în acest scop economii de 320 K. Adevărat că deja după 3 ani, dacă ar deveni invalid ar beneficia deja de 960 K pensie, iar după 10 ani de contribuție de 1220 K. Un funcționar de etatea 30 de ani natural, că ar trebui să contribuie la vre-o 480 K anual, ceea-ce nu e puțin.

Din acestea cu atât mai mult reese, că ar fi mai consult să se facă ceea-ce am șis mai sus. Nu întregul salariu de odihnă se va pute asigura pe calea rentei ci o parte, iar la altă parte a aceluia de sigur se va pute angaja ori-ce bancă românească cu un fond special creat pentru un timp mai depărtat. Dacă institutul, unde servește funcționarul, este și el aplecat a se angaja să contribuie cu o parte oare-care la cuotele de asigurare ale rentei funcționarului, o mare parte a greutăților este delăturată. Iar atunci nu este nevoie de crearea unui nou fond, care ar cere o capacitate mare de conducere și jertfe și mai mari din partea membrilor pentru organizarea și administrarea aceluia pe base sigure.

Chiar concesionarea ar intimpina ađi greutăți după cum cunosc un asemenea cas proaspăt, în care statutele unei simple reuniuni de înmormântare, proiectată de fruntașii unei comune din apropierea Sibiiului, a fost respinsă de ministru pe singurul motiv că nu sunt garanții suficiente după calculul de probabilitate, ca reuniunea să poată satisface angajamentelor luate. Cu mai puțin se va concesiona un fond de pensii ca cel proiectat.

B—a.

Trebuința de brațe producătoare.

Într'o scrisoare, ce publică „Gaz. Trans“ dela un corespondent, bine cunosător a impregiurărilor din România și dela noi, se relevează unele adevăruri, de cari ar fi de dorit să se țină seamă în cercuri cât mai largi. . . „Contingutul disproporționat cu trebuințele școlii a sporit în aceste douë-trei decenii din urmă prin venirea fără încetare a tinerilor maturisanți din Ardeal, Bănat, Bucovina, Țara-Ungurească, fără a mai vorbi și de Macedoneni și Basarabeni. Sfatul meu ar fi — ăice acel corespondent — ca elementul pregătit pentru carierele publice. . . de ađi înainte să rămână în patrie. România nu mai are lipsă de cărturari consumători, ea are nevoie de *brațe producătoare*, meșteșugari, plugari luminați, industriali, fabricanți și comercianți români. Timpurile s'au schimbat. . . Condițiunile de admisibilitate în corpul didactic s'au în alte funcțiuni publice au devenit foarte grele. . . Tinerimea ardeleană de ađi înainte ar trebui să învețe numai atăta carte, câtă trebuie unui bun meșteșugar, unui bun comerciant și unui bun plugar; meșteșugul se învață la meșter și negoțul în prăvălie; iar pentru mica economie rurală ar trebui înființate pe regiuni mici cursuri teoretice și practice de câte doi ani“. Spune mai departe, că în direcția aceasta vor trebui să se schimbe impregiurările și în România. . . „Suprimările funcționarilor și reducerea salariilor au să vindece pe mulți de setea funcționarismului. Taxele școlare prevăzute pentru elevii cursului secundar și puse în aplicare dela 1 Sept. viitor, de asemenea vor

impuțina numărul școlărilor și părinții vor fi nevoiți a-și da copiii pe la negoțuri și meșteșuguri, cari vor fi încurajate și prin diferitele școli speciale profesionale, ce sunt în ajun a se înființa în mai toate județele din țară... Cu chipul acesta se va recuceri terenul pierdut, căci de present... „marele și chiar micul *comerciu* intermediar... în număr considerabil e în mâna elementelor de peste Dunăre și în mâna strănepoților lui Avram...; de asemenea și „*meseriile de arte și chiar cele ordinare, industriile, fabricațiunile, confecționările, stabilimentele de comisioane, de bancă, de export și altele sunt în mâna elementelor venite din țările civilizate apusene...*“

Cam ca în România e și la noi...

JURISDICȚIUNE.

Decisiuni curiale.

Prescripțiunea cambială se intrerupe numai prin pira înaintată contra debitorului cambial. Acest efect de drept îl are însă numai o piră, care corespunde și în privința formală dispozițiilor procedurii. Pira înaintată în numele unei persoane decedate însă este cu totul fără efect, din care cauză procesul intentat după moartea proprietarului cambial nu împedecă și nu intrerupe prescripțiunea. Într'un cas concret Curia reg. sub 1034/900 a enunțat decisiunea că o astfel de piră defectuoasă, nici în cazul acela nu este în măsură de a intrerupe prescripțiunea, când procesul s'a intentat din partea erediilor proprietarului cambial mort, în numele lor propriu.

*

Timbrele și competențele sunt sarcini publice analoge cu impozitele vamale și de consum; prin urmare ele cad sub noțiunea „alte sarcini publice“ și sunt a se rangia în clasa primă a pretensiunilor concursuale.

(Curia reg. sub 3/P et. 1901)

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 11 Iulie 1901.

⊙ Situațiunea tirgului de valori a fost în zilele ultime de tot tristă. Cu excepțiunea rentelor, de care capitaliștii s'au interesat mai tare ca de obicei, toate celelalte efecte au fost slab căutate. Motivele acestei stări trebuie să se caute în situațiunea nesigură din Berlin, precum și în fluctuațiunea cursurilor dela bursa din New-York.

Depresiunea cea mai mare la Viena au îndurat-o chiar efectele de speculațiune de prima ordine, precum și unele valori locale; acele valori însă, cari n'au fost în circulațiune, adevăc cari n'au fost oferite, au încheiat cu cursuri neschimbate. Au pierdut în curs: acțiunile Credit austriace K 10, cele ale Băncii Austro-Ungare K 25, Banca de credit ung. K 11 $\frac{1}{2}$, și-au menținut, însă cursul cu fermitate Banca hipotecară ungară și cea de Escomt, de bunăseamă în urma știrilor despre o mare transacțiune a doue bănci hipotecare ungare, cu un grup financiar puternic din Franca, prin care se vor atrage mari capitale străine în țara noastră. Anume: Banca hipotecară ungară își urcă capitalul de acțiuni cu K 5.000.000 în aur, desface o sumă considerabilă a titlilor proprii de 3 $\frac{1}{2}$ %,

primesce o parte din afacerile hipotecare ale Băncii Agrare și de Rente și intră în sindicatul ce susțea de șese ani pentru acțiunile acestei din urmă bănci, din care sindicat ese Banca berlineză Mendelsohn și aceste acțiuni se vor transforma în titrii de aur, pentru a-i pute plasa în Franca. Aici este vorba de o operațiune ce cuprinde un capital de peste 60 mil. franci și de o afacere care deschide calea piețelor franceze pe seama acțiunilor și obligațiunilor ungare. Acest fapt umple de sperante cercurile financiare din țara noastră și apare ca un punct luminos în întunecul situațiunii nefavorabile de până acuma. Se speră anume, că cu timpul se va pute cuceri participarea puternicului capital frances pentru o serie de întreprinderi de stat și private, a căror inaugurare se va face în apropiatul viitor.

Banca Austro-Ungară și-a publicat conspectul operațiunilor pentru prima săptămână din luna curentă, din care vom estrage câteva date, cari ne vor da deslușiri în ce privește situațiunea tirgului monetar în Austro-Ungaria. Mișcarea în afacerile de împrumut a fost în decursul primei săptămâni moderată. Scontul s'a urcat cu 6·1, iar lombardul cu 1·5 mil. K. Mai interesantă va fi variațiunea stock-ului metalic, fiindcă de aici se poate aprecia surescența aurului. La Bancă au încurs 4·1 milioane K. în aur, până când rezerva de argint a scădut. Celelalte active încă s'au sporit cu 7·9 mil. K. prin încassarea de pretensiuni externe. Bonul în Giro s'a sporit cu 19·9 mil. K. Această creștere se atribue în parte rambursării de dividend pro semestrul prim. În total circulațiunea de bilete s'a sporit cu 1·1 mil. K., iar rezerva liberă de imposit a crescut cu 2·5 mil. K. Banca poate emite 2611·7 mil. K. Ea mai dispune de o rezervă liberă de imposit de 210·3 mil. K. și de emisiune supusă la imposit în mărime de 1019·9 mil. K. În periodul corespunzător al anului expirat starea escomtului era de 346·2 mil. K., iar în lombard erau investiți 56·6 mil. K. Acuma sunt prin urmare disponibilitățile plasate în scont cu 8 mil. K., iar cele în lombard cu 2·3 mil. K., mai mici. La 7 Iulie a. c. erau în circulațiune 1359·2 mil. K., în bilete, iar rezerva biletelor libere de dare reprezenta atunci suma de 179·1 mil. K. Astăzi deci circulațiunea de bancnote este cu 22·2, iar a rezervei libere de imposit cu 31·2 mil. K. mai mare decât în acelaș period al anului expirat.

Evenimentele extraordinare din Germania au adus pe tapet și discuțiunea, dacă nu cumva ar fi întemeiată temerea, că Reichsbank-ul se va vedea silit de a-și urca etalonul; fiindcă Banca Germană (când cu criza Băncii din Lipsca) a venit în ajutorul celor atinși de această criză, dându-le credit în măsură mare, așa că situațiunea a devenit de tot încordată. Conspectul publicat acum arată o mică ușurare față de ultimo, dar între margini mai înguste de cum se arăta de obicei în săptămâna primă din Iulie. Dătătoare de ton este însă de astădată starea portefeuilului, care pentru ultimo acestui semestru este afară din cale urcat cu suma de 1057·5 mil. marce față de anul trecut, când era 896·2 mil. marce. Cu data de 7 Iulie starea portefeuilului era de 993·7 mil. marce, adevăc cu 188 mil. marce mai sus decât în anul trecut; iar rezerva liberă de imposit este numai de 70 mil. marce. Cu toate acestea însă o urcare a etalonului nu se crede de a fi probabilă în Berlin conform notiței din „National-Zeitung“, care pare a fi bine informată.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Ardeleana*“ institut de credit și de economii societate pe acțiuni în Orăștie. Atăcate fiind din partea unui grup de acționari conclusele adunării generale dela 8 Aprilie a. c. ale acestui institut, direcțiunea a convocat o nouă adunare generală pe 4 Iuliu a. c. Precum aflăm din ziare (căci de un raport direct nu am fost invredniciți) pentru adunarea aceasta s'au depus 2484 de acțiuni și adunarea generală a aprobat cu totalitatea voturilor, minus 4 bilanțul anului de gestiune 1900 (publicat și de noi în „Rev. Econ.“ Nr. 15) precum și raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, votând deplină încredere direcțiunii și directorului executiv Dr. Ioan Mihu. Totodată a fost amovat din direcțiune membrul Ioan Mihaiu și s'au reales în direcțiune d-nii Nicolau Andreiu, Dr. Ioan Mihu și Nicolae Vlad.

*

O nouă bancă românească. Sub firma „*Greoviceana*“ institut de credit și de economii societ. pe acțiuni, s'a înființat în Greovaț o nouă bancă românească cu capital social de K 20.000.— (400 acțiuni à K 50.—) Director executiv este dl Ioan Epure, iar membri în direcțiune dnii: Vasile Pascu, Sofron Gacica, Dimitrie Adamovits, Vuici Păcală și George Balica.

*

Proiectul unei bănci populare în Sibiu. Dl Victor Tordășianu proiectează înființarea unei bănci populare în Sibiu. Pentru popularizarea ideii Duminecă la 6 Iulie n. a. c. după serviciul divin d-sa a vorbit parochienilor din Suburbiul-de-jos, și a promis, că se va adresa în acest scop și parochienilor gr.-cat. de aici, cum și parochienilor din suburbiul Iosefin.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

In *Ungaria*. Pe baza rapoartelor intrate până la 30 Iunie a. c. dela referenții agricoli permanenți, ministerul de agricultură ung. publică obicinuitul seu exposeu despre situațiunea agricolă în țară, din care dăm și noi pe scurt următoarele: In decada ultimă a lunii Iunie a domnit un timp și mai nefavorabil decât în săptămânile trecute. Pe când în cele mai multe regiuni ale țării seceta și năduful au cauzat pagube și mai multe decât până acum, în alte regiuni și cu deosebire în Transilvania, ploile aproape continue au făcut să exundeze râurile de munte și în regiunile mai aședate să cauzeze pagube, mai cu seamă recoltelor de fân. A căzut și multă grindină și au fost neguri. astfel că speranțele agricultorilor într'un timp mai favorabil înainte de seceriș s'au realizat numai în puține locuri. Cu chipul acesta prospectele recoltelor nu numai nu s'au ameliorat, ci privitor la cantitate ele s'au chiar deteriorat. . . *Secerișul grâului* s'a început în multe regiuni ale țării, în alte regiuni se va începe în curind, numai în regiunile muntoase holdele sunt încă verzi. . . Recolta din acest an va fi cu vr'o 2 milioane măji metrice inferioară celei din an. precedent. . . *Secerișul secării de toamnă* și în parte al *indoiturilor* este în curgere, în unele locuri s'au secerat deja. . . Călitatea secării promise a fi bună și rezultatul cantitativ are să fie cu aproape un milion măji metrice superior celui din an. precedent. . . *Orđul de toamnă* s'a secerat deja aproape

pretutindenea în regiunile șesoase. . . Judecând după treeratul de probă, recolta promise a fi mijlocie. Asupra călității orđului se aud plângeri din multe părți. . . Resultatul recoltei va fi cu circa 1 $\frac{3}{4}$ milioane măji metrice inferior celui din anul tr. Cu excepțiunea unor singuratiche regiuni *ovésul* în general promise o recoltă mai slabă ca orđul, în cel mai bun cas se vor recolta 9-5—10 milioane măji metrice. . . *Rapița* s'a recoltat în întreagă țara. Resultatele obținute din treerat sunt foarte diferite, și în parte precumpenitoare abia indestulitoare. . . *Cucuruzele* în cea mai mare parte unde a plouat destul s'au dezvoltat bine, au fost săpate de a doua oară și au început a înspica. . . *Cartofi* în general stau bine. . . *Legumele, păstăioasele și diferitele soiuri de curechii* s'au dezvoltat în mod multămitor în regiunile unde n'a fost lipsa de ploae. . . *Hemeiul* în general se desvoaltă bine. . . *Meiul și hrișca* se desvoaltă bine numai unde a plouat. . . *Cânepa și inul* au rămas mici în cele mai multe locuri din cauza secetei. . . *Plantațiunile de tăbac* parțial s'au dezvoltat bine, în multe locuri însă din cauza secetei au rămas slabe. . . *Napii de zăhar și de nutreț* timpurii stau mai bine decât cei mai târđii, și cei de zăhar mai bine decât cei de nutreț. În general însă în urma secetei ei sunt slabi în cele mai multe regiuni ale țării. . . Cositura a doua a *trifoiului și luteinei* în partea cea mai mare a dat un rezultat slab. Slabă e și situațiunea celorlalte plante de nutreț. . . Desvoltarea *otăvii* în livezi este slabă. . . *Pășunile* se reculeg cu anevoe. . . *Viile* se desvoaltă în mod indestulitor în întreagă țara. . . *Poamele* vor da numai parțial o recoltă mijlocie.

In *România* până în zilele din urmă erau cele mai strălucite prospecte de recoltă, atât în privința cantității, cât și a călității, nu mai puțin și privitor la urcarea preturilor; dar ploile, inundațiile și grindina au distrus multe recolte de grâu, și situațiunea agricolă astăzi este incertă.

In *Germania* se semnaleză un deficit insemnat, de circa 1.766.000 toane, s'au 21%.

In *Francia* se va produce aproape atata cât este necesar pentru satisfacerea nevoilor consumației.

In *Statele-Unite* va fi o recoltă foarte abundantă.

*

Expozițiunea economică a Reun. agricultorilor din sudul Ungariei. Dela 26—28 Maiu au fost expuse în Timișoara în număr rotund vr'o 400 vite, partea cea mai mare corciturii (incrușișeri din rasa indigenă și cea de Simmenthal), au fost însă și soiuri curate de Berna și Simmenthal. Rasa albă a fost reprezentată foarte slab, dovadă, că și Șvabii din Bănat s'au convins, că vitele pistrițe le aduc mai mult folos decât cele albe. Dela înființarea numeroaselor untării în Bănat, rasa pistriță s'a răspândit acolo foarte mult, și se răspândește pe și ce merge. Vitele expuse au fost foarte bine nutrite și curat ținute.

În secția *porcilor* au fost expuse, afară de soiurile indigene, și soiuri americane. Secția *galițelor* a avut mai mulți reprezentanți din soiul indigen, decât din soiurile: Langshan, Plymouth-Rocks ș. a.

Cea mai frumoasă parte a expoziției a fost expozita de *cai* dela 29—31 Maiu, cu peste 400 exemplare. Căii expuși au fost aproape prea îmbelșugat nutriți. Erau cai puternici și bine rotunđiți, deși nu aveau forme destul de nobile. Întreagă înfățișarea lor pare mai moale decât a căilor ardeleni. Comisiunea de assentare — din lipsa de material corespunđător, — n'a făcut de loc cumpărări.

Pe lângă toate acestea mulți ar fi putut să se convingă la această expoziție ce influență mare are asupra calului nutrețul bun și întrebuințarea cu diligență a țesutului și periei.

În expoziția de *vinuri* au expus 184 persoane 375 de soiuri

Din expoziția referitoare la *grădinarit* s'a putut vedea că în Bănat se dovedește foarte puțin interes față de cultura pomilor.

În grupa a patra erau obiecte din *industria de casă*. Și în Bănat s'au instituit cursuri de impletit cu ajutorul regimului. S'au confecționat măști și părți de ale carălor. Au fost foarte frumoase și trainice lucrările de impletit; de aceea ar fi de dorit ca și la noi să se introducă cursuri pentru gătitul acestor obiecte.

În grupa a cincea, a *mașinilor* și articolelor agricole au expus vr'o 8 firme mai însemnate. Unele mașini au fost puse și în lucrare.

Exponenții au primit pe lângă numeroase diplome de onoare și multe premii în bani. Spre acest scop ministrul de agricultură a dăruit K 2300, orașul Timișoara K 500 și Reuniunea ce a aranjat expoziția K 100; deci în total: K 2900.

*

Reuniuni pentru valorarea poamelor.

Ministrul de agricultură a recercat comitetele economice municipale să-i raporteze: în cari comune se simte trebuința înființării reuniunilor de valorare a poamelor. După intrarea acestor rapoarte ministrul promite a trimite specialiști, cari să dea poporațiunii înviațiunile de lipsă cu privire la înființarea astui fel de reuniuni.

*

Expoziție economică. Reuniunea economică a agricultorilor din Ungaria sudică, înființată înainte cu 10 ani, a aranjat în Timișoara o expoziție economică, care a fost deschisă de însuși ministrul de agricultură, Duminecă la 26 Maiu a. c. Au fost expuse: vinuri, poame, lăptării, legume, vite, cai, porci, mașini, unelte economice și articoli din sfera industriei de casă. S'au distribuit premii în suma de K 3800.—. Amintim, că această reuniune are 126 filiale în comitatele Caraș-Severin, Timiș, Torontal, Arad și Bacica, are 10,000 membri, și dispune de un institut economic cu K 500,000 capital de fundare și un internat de model pe sama elevilor de agricultură. În timp de 6 ani Reuniunea a ținut mai ales peste iarnă vr'o 1000 de prelegeri populare, la cari au participat circa 15 mii ascultători.

*

Robii în serviciul agriculturii. Ministrul de justiție intenționează a pune robii în serviciul agriculturii în loc de a-i întrebuința — ca pân' acum — la lucrări industriale. Aceasta din cauza, că partea cea mai mare a lor este recrutată dintre agricultori, cari iubesc și pricep agricultura; spre acest sfârșit n'ar fi necesare ateliere, instrucție și utensilii, iar lucrarea în liber ar fi mai igienică, și pe lângă toate aceste o astfel de ocupațiune ar fi mai rentabilă.

*

Șeptedece economii de model. Numărul economiilor de model se sporesce mereu. În timpul din urmă ministrul de agricultură a organizat astfel de economii în Satulung și în Feldioara (cotton Brașov). Cu aceste numărul economiilor de model din țară s'a ridicat la 70.

COMERCIU.

Situațiunea comercială în România. Tirgurile înregistrează o ușoară ameliorare, care cu cât se apropie ridicarea nouelor recolte, cu atât devine mai satisfăcătoare — spune „Curierul Financiar”. — În cursul săptămânii au intrat în țară din vânzări de rapiță și de cucuruz peste 10 milioane franci. Se fac cereri bune de cereale din țările consumătoare unde recoltele n'au dat rezultate satisfăcătoare, și prețurile sunt multămitoare, așa că peste vr'o 20 de zile recoltele nouă vor face să fie o abundență de numărări foarte apreciazabile. Adaugând la această situațiune și ieftinirea banilor în străinătate prin reducerea scontului la Berlin dela 4 la 3½% și la Bruxella dela 3½ la 3%, se poate spera într'o mare ameliorare a cursurilor diferitelor valori și fonduri ale Statului român, mai cu samă acum, când se constată că importatiunile României, fiind egale cu exportatiunile, comerțul țării nu mai simte așa mult nevoia de a acoperi angajamente în străinătate.

DIN REUNIUNI.

„Astra”, — pentru înaintarea economiei. La propunerea comisiei exmise pentru examinarea grădinilor de pomi comitetul cercual al *despărțământului* „Beiuș” al Asociațiunii în ședința sa dela 20 Iun. a. c. a acordat premiul de K 25 d-lui Atanasu Toader din Sighistel, ca fiind vrednic de premiu.

*

Adunarea cerc. din a. c. a desp. „Bistrița” ținută în Borgoprund la 3 Iun. a distribuit 3 premii pentru pomărit de câte K 10 în aur și anume: dd. Ilie Cionca în B. Tiha, Echim Vinca, econom în B. Suseni și lui Dumitru Moldovan econom în Șoimuș; iar d-lui Vasile Baci, inv. în Șoimuș i s'a exprimat laudă și recunoștință pentru frumosul rezultat dovedit în pomărit. În numita adunare dd. Dr. Gavriil Tripon, Dr. Vasile Pahone și Dr. George Linul au oferit câte un premiu à K 20 în aur spre scopurile ce comitetul cerc. le va statori ulterior. S'a accentuat necesitatea de a se ține prelegeri populare în comune.

*

În adunarea cerc. din est-an a desp. „Bocșa” al Asociațiunii dl secretar al desp. Petru Ieremia a disertat despre: „Ce să facem ca să câștigăm cât mai mult dela lapte?”

Calendarul săptămânii.

(14—20 Iulie st. nou.)

Dile	Cal. Greg.	Cal. Iulian
Dum.	14 Bonavent.	1 SS. Cosma și Dam.
Luni	15 Impăr. Ap.	2 Veștmânt. Preacur.
Marți	16 Rut	3 Mucenicul Iacint
Merc.	17 Alecsiu	4 P. Andr. Arch. Crit.
Joi	18 Frideric	5 P. Atan. dela Aton
Vineri	19 Aurelia	6 Cuv. Sisoe
Sâmb.	20 Ilie Pror.	7 Cuv. Toma

